

Briuselis, 2026 m. gegužės 19 d.
(OR. en)

9302/26

JAI 590
SCHENGEN 9
SCH-EVAL 22
FRONT 94
IXIM 111
MIGR 134
ASILE 46
ENFOPOL 174
COMIX 112
CORDROGUE 65
VISA 52
CH
IS
LI
NO

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2026 m. gegužės 18 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2026) 150 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ TARYBAI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI 2026 m. Šengeno erdvės padėties ataskaita

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2026) 150 final.

Priedama: COM(2026) 150 final

Briuselis, 2026 05 18
COM(2026) 150 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI**

2026 m. Šengeno erdvės padėties ataskaita

{SWD(2026) 150 final}

2026 M. ŠENGENO ERDVĖS PADĖTIES ATASKAITA

1. ŠENGENO ERDVĖ KINTANČIAME PASAULYJE. KONSOLIDACIJA IR PASIRENGIMAS BŪSIMIEMS IŠŠŪKIAMS

Nuo Šengeno ciklo pradžios 2022 m.⁽¹⁾ metinėje Šengeno erdvės padėties ataskaitoje pateikiama **išsami strateginė Šengeno erdvės padėties apžvalga**. Remiantis integruota analize ir faktais pagrįstomis išvargomis, ataskaitoje suformuota nuosekli ir į ateitį orientuota Šengeno erdvės politikos darbotvarkė. Ji padėjo užtikrinti nuolatinį politinį dėmesį Šengeno taryboje, paremti veiksmingą prioritetų nustatymą ir siekti labiau koordinuoto bendradarbiavimo Šengeno klausimais.

Šengeno erdvė išlieka atspari dėl ES ir nacionalinio lygmens **bendrų pastangų**, kurios **davė konkrečių rezultatų**. Be kita ko, sumažėjo neteisėto sienos kirtimo ir antrinio judėjimo Šengeno erdvėje atvejų, pagerėjo tarpvalstybinis bendradarbiavimas ir asmenų, neturinčių teisės pasilikti ES, gražinimas.

Nepaisant šių apčiuopiamų rezultatų, Šengeno vertinimuose ir toliau nustatoma spragų, kurias reikia skubiai šalinti. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į **šiandienos nestabilią geopolitinę aplinką** ir vis sudėtingesnę **saugumo padėtį**, todėl būtina kolektyvinė atsakomybė siekiant užtikrinti, kad Šengeno erdvė išliktų saugi, vieninga ir atspari.

Penktojo Šengeno ciklo (2026–2027) prioritetai bus šie: konsoliduoti pasiekimus, šalinti likusias spragas ir gerinti pasirengimą spręsti dabartinius ir būsimus uždavinius. Komisijos pasiūlymas dėl kitos daugiametės finansinės programos (DFP) suteikia strateginę galimybę toliau remti tvarias tikslines investicijas į reformas, kurios padeda kurti gerai veikiančią Šengeno erdvę.

Sutelkdama dėmesį į konsolidavimą ir parengtį, ES toliau sieks įtvirtinti vieną iš akivaizdžiausių savo laimėjimų – saugią, vieningą ir atsparią Šengeno erdvę kylančių iššūkių akivaizdoje.

2. 2026 M. ŠENGENO ERDVĖS PADĖTIES ATASKAITA. METAS KONSOLIDACIJAI

2.1. Šengeno erdvės išorės aspektas. Strateginis požiūris į ES vizų politiką

2025 m. Šengeno erdvė ir toliau buvo lankomiausias regionas pasaulyje – joje apsilankė per 790 mln. keliautojų. Šengeno valstybės išdavė 10 mln. vizų, o daugiau kaip 60 šalių piliečiai į Šengeno erdvę galėjo patekti be vizų. **Bendra vizų politika**, kaip pirmoji Sąjungos saugumo patikros linija, yra labai svarbi Europos saugumui ir padeda užkirsti kelią neteisėtai migracijai, organizuotam nusikalstamumui ir terorizmui. Be to, ji sudaro palankesnes sąlygas į Šengeno zoną patekti *bona fide* keliautojams, taip pat su šalimis partnerėmis plėtoti patikimus santykius, grindžiamus Sąjungos taisyklių laikymusi ir suderinimu su jomis.

2026 m. sausio mėn. Komisija priėmė pirmąją **ES vizų politikos strategiją**⁽²⁾, kuria nustatoma vizų politikos sistema, padedanti siekti ilgalaikių Sąjungos interesų, stiprinti

(1) Šengeno ciklas yra pagrįstas metinių ataskaitų teikimo ir tolesnių veiksmų sistema, kurią sudaro šios priemonės: Šengeno erdvės padėties ataskaita, kurioje nustatyti pagrindiniai politiniai ir veiklos prioritetai, kuriais turėtų būti vadovaujama kas ketvirtį rengiant Šengeno tarybos posėdžius; Šengeno barometras+, kuriame, remiantis valstybių narių ir ES agentūrų pateikta informacija, dukart per metus reguliariai pateikiama padėties šioje srityje apžvalga; Šengeno rezultatų suvestinė, plg. 60 išnašą. Komisijos Šengeno koordinatorius, vykdydamas struktūrinį dvišalį ir daugiašalį bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis, teikia paramą bendram ciklo veikimui.

(2) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl ES vizų politikos strategijos, COM(2026) 43 *final*, 2026 m. sausio 29 d.

saugumą visoje Šengeno erdvėje, skatinti ES gerovę bei konkurencingumą ir demonstruoti Europos poziciją bei atsparumą pasaulinėje arenoje.

Strategijoje išdėstyta **plataus užmojo darbotvarkė ir konkretūs veiksmai**, kurie padės stiprinti Šengeno išorės aspektą. Šiame Šengeno cikle daugiausia dėmesio bus skiriama tam, kad būtų sukurta nauja vertinimo sistema, kurioje būtų nustatyti aiškūs bevizio statuso suteikimo šalims partnerėms kriterijai, veiksmingiau užtikrinami ES strateginiai interesai ir pasirengta tikslingai Vizų kodekso peržiūrai, kad būtų stiprinamas ES saugumas. Siekiant toliau didinti ES konkurencingumą pasaulyje, strategija taip pat padės skatinti partnerystę su pagrindinėmis šalimis partnerėmis, kad specialistų iš viso pasaulio pasiūla geriau atitiktų ES darbo rinkos poreikius. Todėl tai, kad Indijoje atidarytas pirmasis Teisinio tinklo biuras⁽³⁾, yra svarbus žingsnis siekiant pritraukti specialistų ir sustiprinti abipusiškai naudingą bendradarbiavimą. Dabar daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama sėkmingam biuro veiklos plėtojimui ir Europos teisinio tinklo biurų analogų steigimui kitose pagrindinėse šalyse partnerėse.

Be to, strategijoje paskelbtos tikslinės priemonės, kuriomis siekiama remti valstybių narių gebėjimą veiksmingai valdyti **vizų išdavimo procesą**. 2025 m. Šengeno vertinimai ir stebėsenos veikla rodo, kad prašymų išduoti vizą nagrinėjimas iš esmės yra vykdomas tinkamai, remiantis nusistovėjusiais procesais, kurie padeda užtikrinti kokybišką sprendimų priėmimą. Nors imtasi efektyvių priemonių, kad susitikimo dėl vizos ir atsakymo dėl prašymo išduoti vizą laukti reikėtų trumpiau, kai kuriose vietovėse veikiančiuose konsulatuose vis dar susiduriama su dideliais vėlavimais. Todėl strategijos įgyvendinimas taip pat padės valstybėms narėms valdyti didelį prašymų skaičių, ypač piko laikotarpiais, pavyzdžiui, bus diegiamos sienų valdymo IT sistemos, taip pat teikiama speciali FRONTEx parama rengiant mokymus konsuliniais pareigūnams ir teikiant pagalbą dokumentų tikrinimo ir dokumentų klastojimo nustatymo srityje.

2.2. Integruota išorės siena saugiai Šengeno erdvei užtikrinti

Norint išlaikyti Šengeno erdvės išorės sienų saugumą, reikia nuolat budriai stebėti kintančią geopolitinę riziką, kartu užtikrinant, kad būtų gerbiamos pagrindinės teisės⁽⁴⁾.

2025 m. spalio mėn. viduryje Šengeno valstybės pradėjo laipsniškai diegti **atvykimo ir išvykimo sistemą (AIS)** – vieną pažangiausių sienų valdymo sistemų pasaulyje, kuri suteikia galimybę tikroju laiku registruoti ne ES piliečius ir dalytis informacija apie tai, kas, kada ir kur kerta ES sienas, taip pat informacija apie atsisakymus leisti atvykti. Per laipsnišką šešių mėnesių sistemos veikimo pradžią paaiškėjo, kad sistema akivaizdžiai padeda didinti ES piliečių saugumą, nes nusikaltėliai, apsimetėliai ir dokumentų klastotojai negali kirsti sienų naudodamiesi netikra tapatybe arba suklastotais dokumentais. Nuo jos taikymo pradžios Šengeno valstybės užregistravo per 60 mln. trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir išvykimo atvejų. Be to, sistemoje užregistruota per 30 000 atsisakymų leisti atvykti dėl to, kad nebuvo laikomasi atvykimo sąlygų. Be kita ko, beveik 800 asmenų įvertinti kaip keliantys grėsmę vidaus saugumui, o beveik 7 000 keliautojų nebuvo leista atvykti dėl užsibuvimo Šengeno erdvėje⁽⁵⁾. Nuo AIS veikimo pradžios visų valstybių narių kasdien atliekamų pirštų atspaudų patikrinimų Šengeno informacinėje sistemoje (SIS) ir Automatinėje pirštų atspaudų identifikavimo sistemoje (AFIS) skaičius išaugo nuo maždaug 17 000 iki maždaug 87 000.

Laipsniško diegimo laikotarpiu didžioji dauguma Šengeno valstybių AIS įgyvendino veiksmingai, o dauguma šalių viršijo reikalaujamas registracijos ribas. Galimybė visiškai arba iš dalies laikinai sustabdyti AIS veikimą pasinaudota tik retais atvejais. Kai kurioms

⁽³⁾ ES teisinis tinklas (<https://eu-legal-gateway.eu/>).

⁽⁴⁾ 2026 m. kovo 19 d. *Europos Vadovų Tarybos posėdis. Išvados*, EUCO 1/26, 2026 m. kovo 19 d.

⁽⁵⁾ Iki 2026 m. balandžio 20 d.

Šengeno valstybėms kilo sunkumų, susijusių su infrastruktūra, pavyzdžiui, savitarnos sistemų veikimu, gebėjimu visapusiškai registruoti biometrinius duomenis ir skrydžių spūsčių konkrečiais laiko tarpsniais.

2026 m. balandžio 10 d. AIS buvo visapusiškai įdiegta su visomis funkcijomis visuose Šengeno erdvės sienos perėjimo punktuose. Apskritai AIS veikia efektyviai ir akivaizdžiai padeda didinti ES saugumą. Siekiant optimizuoti AIS įgyvendinimą, valstybės narės raginamos plačiau diegti automatizavimą pasienyje⁽⁶⁾, užtikrinti, kad būtų dislokuota pakankamai sienos apsaugos pareigūnų bei srautų valdytojų, ir teikti tinkamą infrastruktūrą, įrangą, gaires ir mokymą. Kartu Komisija, valstybės narės, taip pat transporto ir turizmo suinteresuotieji subjektai toliau glaudžiai koordinuos veiksmus, ypač atsižvelgdami į vasaros kelionių laikotarpį.

Artėjanti **Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemos (ETIAS)** veikimo pradžia bus dar vienas praktinis žingsnis stiprinant ES išorės sienų apsaugą. Ji leis nustatyti ir įvertinti asmenis, galinčius kelti riziką, ir neleisti jiems patekti į Šengeno erdvę, kartu užtikrinant, kad didžiosios daugumos lankytojų kelionės būtų sklandžios. Sistema suteiks aiškios pridėtinės vertės, nes bus sustiprintas rizikos vertinimas prieš kelionę ir sudarytos sąlygos anksčiau nustatyti galimas saugumo problemas prieš atvykstant prie išorės sienų. Toliau vyksta parengiamieji darbai, o ES ir nacionaliniu lygmenimis dedamos koordinuotos pastangos veiksmingam ETIAS diegimui užtikrinti. Kad šios pastangos būtų sėkmingos, labai svarbu kuo anksčiau įtraukti kelionių sektoriaus suinteresuotuosius subjektus.

Be daugumos šiuolaikinių IT sistemų, **turi būti sukurti nuolatiniai tvirti sienų kontrolės pajėgumai**, kad būtų užtikrintas mūsų bendrų išorės sienų saugumas. Šie pajėgumai priklausys nuo to, ar bus parūpinta tinkamos įrangos ir ar prie Šengeno išorės sienų bus pakankamai ir gerai parengtų sienos apsaugos pareigūnų. Nors 2025 m. kelios valstybės narės⁽⁷⁾ padarė pažangą ir ėmėsi veiksmų, kad padidintų darbuotojų skaičių, nuolatinis darbuotojų trūkumas ir toliau daro poveikį pagrindinėms funkcijoms⁽⁸⁾ dėl to, kad trūksta išteklių ir nėra struktūrizuotų vidutinės trukmės ir ilgalaikių žmogiškųjų išteklių strategijų.

Nors reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų daugiau parengtų sienos apsaugos pareigūnų, 2025 m. Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX) suteikė pagalbą valstybėms narėms – į jas išsiuntė 18 453 nuolatinio korpuso darbuotojus⁽⁹⁾, kurie teikė operacinę, techninę ir logistinę pagalbą 35 operacijoms svarbiausiose valstybėse narėse⁽¹⁰⁾. 2026 m. Komisija rengia pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo siekiama toliau stiprinti FRONTEX įgaliojimus.

Patikrinimai kertant sieną

Kokybiški patikrinimai kertant ES išorės sienas yra labai svarbūs siekiant užkirsti kelią didelėms grėsmėms saugumui prieš joms pasiekiant Šengeno erdvę. Kelios Šengeno valstybės pagerino patikrinimų kertant sieną kokybę – ėmė nuosekliau tikrinti atvykimo sąlygas ir dažniau taikyti automatizavimą⁽¹¹⁾. Kai kurios šalys šioje srityje padarė didelę pažangą. Pavyzdžiui, Rumunija sėkmingai automatizavo pranešimo apie sutapimą

⁽⁶⁾ Pavyzdžiui, naudoti išankstinės registracijos kioskus, e. vartus ir FRONTEX sukurtą mobiliąją programėlę „Kelionė į Europą“.

⁽⁷⁾ Visų pirma Čekijoje, Estijoje, Graikijoje, Prancūzijoje, Kroatijoje, Italijoje, Maltoje, Austrijoje, Lenkijoje ir Rumunijoje.

⁽⁸⁾ Visų pirma Ispanijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Portugalijoje, Slovėnijoje ir Slovakijoje.

⁽⁹⁾ Tai yra 1, 2 ir 3 kategorijų žmogiškieji ištekliai. Vienas žmogiškasis išteklius gali būti išsiųstas kelis kartus, o 2025 m. daugiausia darbuotojų išsiųsta vykdant bendras operacijas Graikijoje, Ispanijoje ir Italijoje.

⁽¹⁰⁾ FRONTEX, 2025 m. glaustai, https://www.frontex.europa.eu/2025-in-brief/#under_hero_section.

⁽¹¹⁾ Pavyzdžiui, Bulgarijoje, Prancūzijoje, Austrijoje, Lenkijoje, Rumunijoje, Suomijoje ir Šveicarijoje.

procedūras nuo e. vartų iki antros linijos patikrinimų kertant sieną ir nacionalinę išankstinės informacijos apie keleivius sistemą integravo į savo sienų kontrolės sistemą. Šios priemonės suteikė galimybę vykdyti veiksmingus ir kokybiškus patikrinimus kertant sieną.

Nepaisant to, vis dar reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų pagerintas veiksmingas ES ir nacionalinių duomenų bazių naudojimas, sustiprintos kovos su dokumentų klastojimu priemonės, pagerintas tarpžinybinis bendradarbiavimas ir įdiegtas biometrinis tikrinimas, kad būtų pašalintos esamos spragos ir sustiprintas saugumas⁽¹²⁾.

2025 m. buvo atliktas vienas Šengeno vertinimas, apie kurį nepranešta iš anksto ir per kurį nustatyta didelių trūkumų, susijusių su valstybės narės⁽¹³⁾ gebėjimu valdyti savo išorės sienas. Atlikus vertinimą, FRONTEX padedamos valstybės narės institucijos inicijavo neatidėliotinas taisomąsias priemones.

Sienos stebėjimas

Patikimi patikrinimai kertant sieną ir veiksmingas sienų stebėjimas užtikrina **veiksmingiausią apsaugos lygį**. Per pastaruosius metus nustatomų neteisėto ES išorės sienų kirtimo atvejų nuolat mažėjo – iki mažiau nei 180 000, t. y. dar per 25 proc. mažiau nei 2024 m.⁽¹⁴⁾ Keliose Šengeno valstybėse⁽¹⁵⁾ griežtesnė priežiūra padėjo pagerinti aptikimo rodiklius, sutrumpinti reagavimo laiką, sumažinti neteisėto sienos kirtimo atvejų skaičių ir pagerinti informuotumą apie padėtį. ES rytinės sausumos sienos ruožo apsauga taip pat labai sustiprinta taikant tvarias integruotas stebėjimo priemones, remiamas nacionalinėmis ir ES lėšomis. Daug investuota į sienų stebėjimo pajėgumus, įskaitant naujos įrangos pirkimą, esamos įrangos atnaujinimą ir dažnesnį pažangiųjų technologijų, pavyzdžiui, bepiločių orlaivių ir laivų, atnaujintų radijo pajėgumų ir naujos stacionarios įrangos, naudojimą.

Nepaisant šios pažangos, **stebėjimo aprėptis ir sistemų integravimas Šengeno erdvėje tebėra nevienodi**, o tai rodo įrangos, techninės priežiūros ir strateginio planavimo spragas. Keliose valstybėse narėse⁽¹⁶⁾ integruotas sienų stebėjimo metodas dar nėra visapusiškai nustatytas, visų pirma kiek tai susiję su ankstyvu neteisėtai atvykstančių asmenų nustatymu ir rizikos vertinimu tikruoju laiku.

Be to, remiantis esamais **nacionaliniais ir Europos pajėgumais**, reikia toliau daryti pažangą siekiant visapusiškai integruotos ir nuoseklios padėties vaizdo sistemos, kad būtų sustiprinti valstybių narių gebėjimai rengti naujausią išsamią analitinę informaciją apie migracijos srautus, neteisėto žmonių gabenimo tinklus ir kylančias grėsmes. Tai bus pasiekta veiksmingai įgyvendinant Europos sienų stebėjimo sistemą (EUROSUR), kuri yra technologinis ir operacinis ES sienų saugumo pagrindas. Tai padės pagerinti Šengeno erdvės pajėgumus reaguoti į netikėtus atvykėlių srautus ar kylančias grėsmes saugumui. Glaudesnė sienos apsaugos institucijų ir Europolo sinergija taip pat sustiprintų informuotumą apie padėtį, rizikos analizę ir pagerintų tarpvalstybinių nusikalstamumo ir terorizmo grėsmių nustatymą.

⁽¹²⁾ Pavyzdžiui: Bulgarijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Vengrijoje, Portugalijoje ir Slovėnijoje.

⁽¹³⁾ 2025 m. gruodžio mėn. Portugalijoje surengus Šengeno vertinimą, apie kurį nepranešta iš anksto, nustatyta didelių trūkumų atliekant patikrinimus prie išorės sienų Lisabonos oro uoste.

⁽¹⁴⁾ Frontex, 'Irregular border crossings down 26% in 2025, Europe must stay prepared' (<https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-irregular-border-crossings-down-26-in-2025-europe-must-stay-prepared-lyKpVb>).

⁽¹⁵⁾ Pavyzdžiui, Bulgarijoje, Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Vengrijoje, Norvegijoje, Lenkijoje, Rumunijoje ir Suomijoje.

⁽¹⁶⁾ Pavyzdžiui, Danijoje, Graikijoje, Prancūzijoje, Kroatijoje ir Slovėnijoje.

Siekiant padidinti mūsų bendrų išorės sienų atsparumą, reikia geriau koordinuoti visų subjektų, susijusių su sienų valdymu, migracija ir gražinimu, veiksmus. Nuo 2026 m. birželio mėn. nauja tikrinimo prie Sąjungos išorės sienų procedūra padės greitai nustatyti ir įvertinti visus neteisėtai į Sąjungą norinčius patekti trečiųjų šalių piliečius. Šiame kontekste svarbu, kad visos valstybės narės būtų pasirengusios įgyvendinti naujas **tikrinimo taisykles**, siekiant užtikrinti, kad visiems asmenims, kurie turi būti patikrinti, būtų taikoma atitinkama procedūra⁽¹⁷⁾. Ši sistema bus labai svarbi tiek saugumui, tiek veiksmingam migracijos valdymui ES, o jos praktinis taikymas bus įvertintas 2026 m. antrąjį pusmetį atliekant suplanuotus Šengeno vertinimus .

Nenumatytų atvejų planavimas

Padaryta didelė pažanga, nes visos valstybės narės parengė **nenumatytų atvejų planus** didelio masto trečiųjų šalių piliečių antplūdžiams prie ES sienų valdyti. Be to, didžioji dauguma valstybių narių parengė nenumatytų atvejų planus, pagrįstus išsamiais rizikos vertinimais bei scenarijais, ir tik trys šalys⁽¹⁸⁾ tokius planus vis dar formalizuoja, o šešios⁽¹⁹⁾ savo nenumatytų atvejų planų įgyvendinimo dar neišbandė.

Pasirengimo sistemose tradiciškai daugiausia dėmesio skiriama sienų valdymui, tačiau jos turi geriau integruoti kitus susijusius procesus, visų pirma gražinimo srityje. Nacionalinė parengtis tebėra nevienoda ir tampa vis aiškiau, kad to, kas galėjo būti tinkama praeityje, nebepakanka šiandienos iššūkiams įveikti, ypač atsižvelgiant į tebesitęsiančią Artimųjų Rytų krizę. Šengeno vertinimai rodo, kad dauguma Šengeno valstybių⁽²⁰⁾ vis dar turi visapusiškai integruoti rizikos analize grindžiamas gražinimo operacijas. Siekiant spręsti šią problemą, nenumatytų atvejų planavimas turi tapti labiau europinis, o nacionalinės sistemos turi būti sistemingiau suderintos su ES priemonėmis bei mechanizmais ir geriau susietos su kaimyninių valstybių narių planavimu. Tai sudarys sąlygas greitesniam, labiau nuspėjamam ir labiau koordinuotam kolektyviniam atsakui, kai kyla iššūkių.

Kartu labai svarbu pereiti nuo iš esmės oficialių planavimo sistemų prie sistemų, kurios yra visiškai integruotos į kasdienę praktiką ir gali padėti greitai imtis koordinuotų veiksmų kilus krizėms. Aštuonių Šengeno valstybių⁽²¹⁾ nacionaliniuose planuose nenumatyta galimybė naudotis Europos parama, vienuolikoje valstybių narių⁽²²⁾ nenumatytas koordinavimas su FRONTEX, o dešimt valstybių narių⁽²³⁾ rengdamos nenumatytų atvejų planus nesikonsultavo su kaimyninėmis valstybėmis narėmis, kad paskatintų spartesnę, nuspėjamesnę ir geriau koordinuotą kolektyvinį atsaką, kai kyla iššūkių.

Be to, Europos Sąjunga turi būti pasirengusi galimai grėsmei, kurią ES vidaus saugumui kelia agresijoje prieš Ukrainą dalyvavę buvę Rusijos kombatantai. Po 2026 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos posėdžio Komisija parengs galimų šio klausimo sprendimo būdų vertinimą.

2026–2027 m. Šengeno cikle ir toliau daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama integruotai išorės sienai užtikrinti siekiant saugios Šengeno erdvės. Tai apima sustiprintą nenumatytų atvejų planavimą ir informuotumą apie padėtį, nuoseklų patikrinimų kertant sieną ir sienų

⁽¹⁷⁾ 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1356, kuriuo nustatomas trečiųjų šalių piliečių tikrinimas prie išorės sienų ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 767/2008, (ES) 2017/2226, (ES) 2018/1240 ir (ES) 2019/817, OL L, 2024/1356, 2024 5 22.

⁽¹⁸⁾ Graikija, Ispanija ir Austrija.

⁽¹⁹⁾ Graikija, Ispanija, Italija, Nyderlandai, Austrija ir Šveicarija.

⁽²⁰⁾ Visų pirma Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Vokietija, Graikija, Ispanija, Islandija, Italija, Kipras, Latvija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Lenkija, Portugalija, Slovakija ir Švedija.

⁽²¹⁾ Belgijos, Čekijos, Graikijos, Ispanijos, Islandijos, Norvegijos, Šveicarijos ir Švedijos.

⁽²²⁾ Belgijoje, Čekijoje, Danijoje, Estijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Islandijoje, Italijoje, Nyderlanduose, Austrijoje ir Švedijoje.

⁽²³⁾ Belgija, Danija, Graikija, Ispanija, Islandija, Italija, Malta, Nyderlandai, Slovėnija ir Švedija.

stebėjimo gerinimą, be kita ko, visapusiškai naudojantis IT sistemomis, taip pat veiksmingo tikrinimo procedūrų įgyvendinimo užtikrinimą.

2.2 Veiksmingos grąžinimo sistemos, kuriomis grindžiamas Šengeno erdvės vientisumas

Bėgant metams grąžinimas tapo pagrindiniu prioritetu, kuris pripažįstamas kaip visos sistemos patikimumo, veiksmingumo ir tvarumo pagrindas. Todėl asmenų, neturinčių teisės pasilikti, grąžinimo užtikrinimas yra esminė gerai veikiančios Šengeno erdvės sąlyga.

Naujas bendros Europos grąžinimo sistemos teisinis pagrindas

Komisijos pasiūlymu dėl naujo Grąžinimo reglamento⁽²⁴⁾ šalinamos pagrindinės struktūrinės kliūtys, nustatytos ankstesniuose periodiniuose Šengeno vertinimuose ir 2024 m. teminiame Šengeno vertinime dėl veiksmingesnio grąžinimo. Komisija palankiai vertina tai, kad pradėtos tarpinstitucinės derybos, ir yra pasirengusi pritarti galutiniam susitarimui, kuris atitiktų ES poreikius.

Be to, grąžinimo koordinatorius svariai prisidėjo formuojant nuoseklesnę ir strategišką ES požiūrį į grąžinimą per Aukšto lygio tinklą grąžinimo klausimais, skatindamas sistemingai keistis grąžinimo į politiškai jautrias ir prioritetines trečiąsias šalis, taip pat neteisėtai ES esančių trečiųjų šalių piliečių, keliančių grėsmę saugumui, grąžinimo gerosios praktikos pavyzdžiais. Visų pirma pažanga padaryta Statistikos darbo grupės veikloje, siekiant stiprinti stebėseną ir didinti grąžinimo duomenų patikimumą. Koordinatorius taip pat pirmenybę teikė bendradarbiavimo nelydimų nepilnamečių klausimais stiprinimui, be kita ko, keičiantis informacija tarp valstybių narių ir nagrinėjant bendrus galimus veiksmus su šalimis partnerėmis.

Veiklos patobulinimai, skatinantys veiksmingesnį grąžinimą

Grąžinimo politikos veiksmingumas vertinamas pagal apčiuopiamus rezultatus vietoje. 2025 m. nacionalinių grąžinimo sistemų veiksmingumas šiek tiek padidėjo septyniolikoje Šengeno valstybių⁽²⁵⁾. Dėl šios pažangos 2025 m. **padaugėjo veiksmingo grąžinimo atvejų** – jų buvo 19 proc. daugiau nei ankstesniais metais. Prie pažangos prisidėjo nacionalinės teisėkūros reformos, be kita ko, priimtose Migracijos ir prieglobsčio paktui įgyvendinti. FRONTEX teikė didelę paramą valstybėms narėms grąžinimo srityje. 2025 m. **FRONTEX** išsiuntė 140 grąžinimo specialistų⁽²⁶⁾ ir parėmė 63 500 veiksmingo grąžinimo atvejų, t. y. 42 proc. visų atvejų, o tai patvirtina pastaraisiais metais užfiksuotą nuolatinę didėjimo tendenciją.

Visos valstybės narės turi dėti daugiau pastangų, kad išspręstų problemas, susijusias su sprendimų grąžinti priėmimu laiku, procedūrų supaprastinimu⁽²⁷⁾ ir priemonių, kuriomis siekiama užkirsti kelią pasislėpimui ir neteisėtam antriniam judėjimui, įgyvendinimu⁽²⁸⁾. Tai ypač svarbu bendraujant su asmenimis, kurie gali kelti saugumo riziką, todėl būtinas įvairių valdžios institucijų įsitraukimas, specializuotos ekspertinės žinios ir priemonės, kad

⁽²⁴⁾ Europos Komisija, Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma bendra Sąjungoje neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo sistema, COM(2025) 101 *final*.

⁽²⁵⁾ Belgijoje, Danijoje, Vokietijoje, Estijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Kroatijoje, Islandijoje, Italijoje, Kipre, Lietuvoje, Liuksemburge, Lenkijoje, Portugalijoje, Suomijoje ir Švedijoje.

⁽²⁶⁾ Nepaisant šio skaičiaus, vis dar kyla iššūkių tenkinant grąžinimo specialistų siuntimo poreikius dėl aukštų kalbos mokėjimo reikalavimų ir specializuotų veiklos įgūdžių.

⁽²⁷⁾ Pavyzdžiui, Ispanijoje, Italijoje, Lenkijoje ir Portugalijoje.

⁽²⁸⁾ Pavyzdžiui, Ispanijoje, Portugalijoje ir Šveicarijoje.

būtų užkirstas kelias pasislėpimui⁽²⁹⁾. Šengeno vertinimuose atskleistas skirtumas tarp priimtų sprendimų gražinti skaičiaus ir Šengeno informacinėje sistemoje sukurtų perspėjimų dėl gražinimo skaičiaus, taip pat tai, kad visa susijusi informacija sistemoje pateikiama nenuosekliai⁽³⁰⁾. Todėl labai svarbu visapusiškai naudotis SIS perspėjimais dėl gražinimo, sistemingai įtraukiant visą svarbią informaciją, pavyzdžiui, biometrinius duomenis, nuotraukas ir saugumo žymas.

Savanoriškas grįžimas vis dažniau pripažįstamas viena iš pagrindinių veiksmingos ir tvarios ES gražinimo politikos sudedamųjų dalių. Nors kai kurios valstybės narės⁽³¹⁾ perėjo prie proaktyvesnių ir labiau pritaikytų modelių, visas savanoriško grįžimo potencialas dar turi būti išnaudotas jį nuosekliai integruojant į nacionalines gražinimo sistemas⁽³²⁾.

Valstybės narės deda pastangas stiprinti **operacinius pajėgumus**, susijusius su mokymo sistemų tobulinimu⁽³³⁾, papildomų žmogiškųjų išteklių skyrimu⁽³⁴⁾ ir nacionalinių valdžios institucijų veiklos koordinavimo stiprinimu⁽³⁵⁾. Reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų užtikrintas nuolatinis poveikis veiklos rezultatams, visų pirma tais atvejais, kai tinkamų ir pakankamų pajėgumų trūkumas tebėra viena iš pagrindinių kliūčių vykdant gražinimą⁽³⁶⁾.

Keliose valstybėse narėse⁽³⁷⁾ daroma pažanga **laipsniškai modernizuojant operacines gražinimo priemones ir sistemas**. Tačiau šis procesas dar nebaigtas. Visų pirma keliose Šengeno šalyse⁽³⁸⁾ vis dar tobulinamos gražinimo bylų valdymo sistemos, o tai rodo, kad reikia paspartinti skaitmeninę transformaciją rengiantis kitam ES masto gražinimo procedūrų skaitmenizacijos etapui ir būsimam Komisijos pasiūlymui dėl teisėkūros procedūra priimamo akto šioje srityje 2026 m.

Gražinimo procesas turi būti papildytas tvirtomis ir veiksmingomis **apsaugos priemonėmis, kad būtų užtikrintos pagrindinės teisės**. 2025 m. šių apsaugos priemonių kokybė ir taikymas iš esmės pagerėjo. Kelios valstybės narės⁽³⁹⁾ pagerino savo su gražinimu susijusius sprendimų priėmimo procesus, kad būtų laikomasi *negražinimo* principo, teisės būti išklaustytam, tinkamos informacijos teikimo ir veiksmingos galimybės naudotis teisių gynimo priemonėmis. Vis dėlto reikia dėti daugiau pastangų, kad šie

⁽²⁹⁾ Plg. 2026 m. Geriausios praktikos, nustatytos taikant Šengeno vertinimo ir stebėsenos mechanizmą, kompendiumą. Bulgarijos strategija sistemingai apklausti sulaikytus trečiųjų šalių piliečius ir tikrinti jų duomenis ES ir tarptautinėse duomenų bazėse, kad būtų galima nustatyti potencialią saugumo riziką, atliekant jos Šengeno vertinimą įvardytas kaip geriausia praktika.

⁽³⁰⁾ Pagal 2018 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento 2018/1860 dėl Šengeno informacinės sistemos naudojimo neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių gražinimui (OL L 312, 2018 12 7) 3 straipsnio 1 dalį, valstybės narės privalo sukurti perspėjimą dėl gražinimo po to, kai priimamas sprendimas gražinti.

⁽³¹⁾ Pavyzdžiui, Belgija ir Italija.

⁽³²⁾ Pavyzdžiui, Ispanijoje ir Portugalijoje.

⁽³³⁾ Belgija, Prancūzija ir Italija.

⁽³⁴⁾ Pavyzdžiui, Italija, Lietuva ir Malta.

⁽³⁵⁾ Pavyzdžiui, Suomija.

⁽³⁶⁾ Visų pirma Graikijoje, Ispanijoje ir Portugalijoje.

⁽³⁷⁾ Įskaitant Prancūziją ir Kiprą.

⁽³⁸⁾ Pavyzdžiui, Belgijoje, Bulgarijoje, Danijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Islandijoje, Italijoje, Latvijoje, Lichtenšteine, Liuksemburge, Vengrijoje, Maltoje, Portugalijoje, Slovėnijoje ir Slovakijoje.

⁽³⁹⁾ Pavyzdžiui, Belgija, Malta ir Portugalija.

patobulinimai⁽⁴⁰⁾ būtų konsoliduoti ir išlaikyti, be kita ko, kiek tai susiję su priverstinio grąžinimo stebėsenos sistemomis⁽⁴¹⁾ ir sprendimų grąžinti apskundimo procedūromis⁽⁴²⁾.

Veiksmingas trečiųjų šalių piliečių grąžinimas ir toliau bus vienas iš pagrindinių 2026–2027 m. Šengeno ciklo prioritetų. 2026 m. bus pradėta nauja grąžinimo pasienio procedūra pagal Migracijos ir prieglobsčio paktą. Todėl labai svarbu, kad nacionalinės sistemos būtų visapusiškai pasirengusios užtikrinti veiksmingą ir nuoseklų Pakto įgyvendinimą. Siekiant šio tikslo bus labai svarbu visapusiškai ir laiku įgyvendinti Šengeno vertinimo rekomendacijas.

2.3 Bendradarbiavimas vidaus saugumo srityje

Bendradarbiavimas vidaus saugumo srityje yra labai svarbus Šengeno erdvei, nes jį įgyvendinant taikomos priemonės, kuriomis užtikrinama sauga ir teisėsaugos veiksmingumas. Tačiau Šengeno vertinimai rodo, kad vis dar esama tam tikrų problemų.

Veiksmingas ir saugus keitimasis informacija

Keitimasis informacija yra vienas iš svarbiausių Šengeno vidaus saugumo sistemos elementų. Ypatinga pažanga padaryta devyniolikoje valstybių narių, kurios pranešė apie visišką **Keitimosi informacija direktyvos**⁽⁴³⁾ perkėlimą į nacionalinę teisę, ir aštuoniolikoje valstybių narių⁽⁴⁴⁾, kurios sukūrė nacionalines bylų valdymo sistemas, sąveikias su Saugaus keitimosi informacija tinklo programa (SIENA). Tačiau iš 2025 m. Šengeno vertinimų matyti, kad esama spragų tarp oficialaus direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę ir veiklos veiksmingumo. Kiekvienoje iš penkių 2025 m. įvertintų valstybių narių⁽⁴⁵⁾ bendras kontaktinis punktas (BKP) dar nevisiškai atitiko direktyvos reikalavimus, todėl tarpvalstybinis keitimasis informacija vyksta lėčiau, yra mažiau standartizuotas ir jam būdinga didesnė klaidų tikimybė, nei numatyta.

Šengeno vertinimai parodė, kad SIS funkcijos nėra išnaudojamos maksimaliai⁽⁴⁶⁾. Pavyzdžiui, sistemingas biometrinių duomenų prijungimas prie SIS perspėjimų, pirštų atspaudų paieškos diegimas ir naudojimas visose atitinkamose institucijose, visų pirma atliekant patikrinimus kertant sieną ir migracijos institucijose⁽⁴⁷⁾, taip pat dalijimasis su terorizmu susijusiomis SIS atitiktimis su Europolu tebėra nenuoseklūs⁽⁴⁸⁾. Kita vertus, valstybės narės, kurios investavo į bylų valdymo sistemų ir nacionalinių duomenų bazių

⁽⁴⁰⁾ Pavyzdžiui, Graikijoje ir Vengrijoje.

⁽⁴¹⁾ Pavyzdžiui, Čekijoje, Vokietijoje, Ispanijoje, Islandijoje, Austrijoje ir Portugalijoje.

⁽⁴²⁾ Belgijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Estijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Kroatijoje, Islandijoje, Italijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Liuksemburge, Vengrijoje, Maltoje, Nyderlanduose, Norvegijoje, Austrijoje, Portugalijoje, Rumunijoje, Slovėnijoje, Slovakijoje, Suomijoje ir Švedijoje.

⁽⁴³⁾ 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/977 dėl valstybių narių teisėsaugos institucijų keitimosi informacija, kuria panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas, OL L 134, 2023 5 22. Šia direktyva nustatomos suderintos kompetentingų teisėsaugos institucijų tinkamo ir greito keitimosi informacija nusikalstamų veikų prevencijos, nustatymo ar tyrimo tikslais taisyklės. Nuo 2026 m. balandžio mėn. apie visišką direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę pranešė devyniolika valstybių narių, o apie dalinį perkėlimą – keturios valstybės narės. Dėl likusių trijų valstybių narių (Belgijos, Estijos ir Ispanijos) buvo pateiktos pagrįstos nuomonės.

⁽⁴⁴⁾ Čekijoje, Vokietijoje, Airijoje, Graikijoje, Kroatijoje, Italijoje, Kipre, Latvijoje, Lichtenšteine, Lietuvoje, Liuksemburge, Nyderlanduose, Norvegijoje, Austrijoje, Portugalijoje, Slovėnijoje, Šveicarijoje ir Švedijoje.

⁽⁴⁵⁾ Bulgarijoje, Austrijoje, Rumunijoje, Slovėnijoje ir Šveicarijoje.

⁽⁴⁶⁾ Belgijoje, Bulgarijoje, Graikijoje, Nyderlanduose, Norvegijoje, Austrijoje, Lenkijoje, Portugalijoje, Slovėnijoje, Slovakijoje, Suomijoje ir Švedijoje.

⁽⁴⁷⁾ Pavyzdžiui, neatitikimų nustatyta Čekijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Islandijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Liuksemburge, Vengrijoje, Maltoje, Lenkijoje, Portugalijoje, Slovėnijoje ir Švedijoje.

⁽⁴⁸⁾ Tai tebėra problema visose valstybėse narėse, išskyrus Austriją.

automatizavimą ir sistemingą integravimą, pasiekia akivaizdžiai geresnių veiklos rezultatų⁽⁴⁹⁾.

Be to, esama struktūrinių iššūkių, susijusių su **žmogiškaisiais ištekliais** ir **techniniais pajėgumais**. Kelios valstybės narės⁽⁵⁰⁾ susiduria su darbuotojų trūkumu savo N.SIS biuruose ir (arba) SI.RE.NE⁽⁵¹⁾ biuruose ir BKP, o tai daro neigiamą poveikį veiklos tęstinumui ir keitimosi informacija kokybei.

Teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas

Šengeno vertinimai nuolat rodo, kad teisinis ir institucinis tarpvalstybinio teisėsaugos bendradarbiavimo pagrindas iš esmės egzistuoja visoje Šengeno erdvėje, tačiau jo operacinis potencialas vis dar išnaudojamas nepakankamai. Policijos bendradarbiavimo centrai yra vertingi kasdienio bendradarbiavimo centrai, tačiau jie ir toliau daugiausia veikia kaip informacijos perdavimo centrai, o ne kaip operacinę veiklą įgalinančios priemonės⁽⁵²⁾.

Vaizdas, kurį atskleidžia **bendros operacijos**, yra nevienareikšmis. Austrijos ir Vengrijos tarpvalstybinis bendradarbiavimas yra puikus pavyzdys, kaip skirtingos priemonės⁽⁵³⁾ gali būti derinamos siekiant sukurti vieną nuoseklią sistemą. Tačiau daugelyje valstybių narių bendros operacijos tebėra reaktyvios ir vykdomos partnerių iniciatyva. Išvykstančiųjų stebėjimo ir persekiojimo kertant sieną operacijų nuolat yra mažiau nei atvykstančiųjų, o bendro operacinio informuotumo apie padėtį infrastruktūros iš esmės nėra.

Glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis šių ir kitų uždavinių sprendimo tikslais, taip pat siekdama dalytis geriausia praktika, nustatyti bendrus uždavinius ir parengti praktinius sprendimus, Komisija įsteigė **neformalią tarpvalstybinio operatyvinio teisėsaugos bendradarbiavimo ekspertų grupę**. Remdamasi jos darbu, Komisija parengs tyrimą, kuriame bus apžvelgti esami bendradarbiavimo susitarimai ir kuriuo remiantis bus galima įvertinti, ar esama privalomos teisinės galios neturinti tarpvalstybinio teisėsaugos bendradarbiavimo sistema tebėra tinkama. Tai tampa vis svarbiau, nes ES vidaus saugumo strategijoje⁽⁵⁴⁾ raginama įsteigti operatyvinio teisėsaugos bendradarbiavimo ateities aukšto lygio grupę, kuri tiesiogiai reaguotų į tai, kas nuolat nustatoma Šengeno vertinimuose: esamos priemonės iš esmės yra patikimos, tačiau joms reikalingas tvirtesnis teisinis pagrindas. Be to, būsimi pasiūlymai sustiprinti **Europolo įgaliojimus** padės užtikrinti, kad ši institucija būtų geriau pasirengusi teikti operacinę paramą valstybėms narėms, be kita ko, tuo, kad ji sudarytų palankesnes sąlygas tarpvalstybinei analizei, intensyvesniam keitimuisi informacija ir koordinuotiems veiksams kovojant su grėsmėmis, darančiomis poveikį Šengeno erdvei.

Visų šių pastangų pagrindas – bendros profesinės kultūros, grindžiamos tarpusavio pasitikėjimu ir sąveikiais įgūdžiais, poreikis. Komisija per Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūrą (CEPOL) vertina, kaip kuo geriau remti **teisėsaugos pareigūnų mokymą**. Šalinti spragas specializuotose srityse (pavyzdžiui, skaitmeninės ekspertizės,

⁽⁴⁹⁾ Vokietija ir Austrija.

⁽⁵⁰⁾ Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Ispanija, Prancūzija, Kroatija, Islandija, Italija, Kipras, Latvija, Lietuva, Liuksemburgas, Vengrija, Malta, Nyderlandai, Austrija, Portugalija, Rumunija, Slovėnija, Suomija ir Švedija.

⁽⁵¹⁾ SIRENE – tai papildomos informacijos prašymas nacionaliniams perspėjimams. SIS naudojančios valstybės narės turi įsteigti nacionalinį SIRENE biurą, kuris veiktų visą parą ir būtų atsakingas už keitimąsi informacija ir veiklos, susijusios su SIS perspėjimais, koordinavimą.

⁽⁵²⁾ 2022 m. birželio 9 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2022/915 dėl operatyvinio teisėsaugos bendradarbiavimo, OL L 158, 2022 6 13.

⁽⁵³⁾ Dvišaliai susitarimai, bendri koordinavimo centrai ir EMPACT.

⁽⁵⁴⁾ European Commission, ‘Commission present ProtectEU – Internal Security Strategy’ (https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-presents-protecteu-internal-security-strategy-2025-04-01_lt).

teisėto iššifravimo ir pažangios duomenų analizės) yra ypač svarbu, nes nusikalstamumui vis dažniau naudojamos besiformuojančios technologijos, įskaitant dirbtinį intelektą.

Padėtis prie vidaus sienų

Šengeno erdvė labai prisideda prie **gero vidaus rinkos veikimo** ir **ES ekonominės gerovės**. Kadangi prekės, darbuotojai ir paslaugos netrukdomai kerta vidaus sienas, tarpvalstybiniai regionai klesti, o šalių ekonomikai naudinga mažesnė administracinė našta ir masto ekonomija. Siekdama įvertinti Šengeno poveikį, Komisija užsakė tyrimą dėl Šengeno erdvės naudos ir vidaus sienų kontrolės atnaujinimo išlaidų, kuris bus paskelbtas 2026 m. antrąjį pusmetį.

2025 m. dešimt Šengeno valstybių pratęsė ir paliko galioti savo vidaus sienų kontrolės atnaujinimą⁽⁵⁵⁾ dėl migracijos ir saugumo problemų. Tai, be kita ko, nuolatinis nestabilumas regionuose, per kuriuos driekiasi pagrindiniai migracijos maršrutai, priešišku valstybinių subjektų naudojimas migracija kaip ginklu ir nuolatinis tarpvalstybinio organizuoto nusikalstamumo spaudimas.

Kai atnaujinama vidaus sienų kontrolė, labai svarbu, kad valstybės narės imtųsi veiksmų, **kurie padėtų apriboti bet kokias neigiamas pasekmes pasienio darbuotojams ir bendruomenėms**. Todėl Šengeno koordinatoriaus struktūrinis dialogas su atitinkamomis valstybėmis narėmis ir konsultacijų procesas, pradėtas pagal peržiūrėtą Šengeno sienų kodeksą⁽⁵⁶⁾, buvo labai svarbūs, nes tiek davė konkrečių rezultatų sprendžiant laukimo prie vidaus sienų laiko klausimą, tiek pagerino operacinių koordinavimą ir keitimąsi informacija. Daugeliu atvejų vidaus sienų kontrolės atnaujinimas buvo susijęs su nesistemingais patikrinimais vietoje.

Nors vidaus sienų kontrolė gali padėti spręsti kai kurių valstybių narių migracijos ir saugumo problemas, esama **veiksmingesnių ir efektyvesnių alternatyvų bei sprendimų**. Visų pirma operacinis bendradarbiavimas, keitimasis informacija ir patikrinimai teritorijoje gali būti vertingas vidaus sienų kontrolės pakaitalas, ypač taikant nesistemingus policijos patikrinimus arba mobiliąsias biometrinio tapatybės nustatymo ir transporto priemonių sekimo technologijas⁽⁵⁷⁾. Rumunijos operacinės priemonės prie jos vidaus sienų su Vengrija ir Bulgarija yra modelis, kurį būtų galima atkartoti kitose valstybėse narėse. Tai žvalgybos informacija grindžiamos bendros operacijos, tiksliniai policijos patikrinimai atsižvelgiant į riziką, bendras patruliavimas ir visapusiškai veikiantys policijos bendradarbiavimo centrai.

Skubi pasienio zonose sulaikytų neteisėtų migrantų readmisija gali būti užtikrinta taikant **perdavimo procedūrą** – priemonę, nustatytą peržiūrėtu Šengeno sienų kodeksu. Kelios valstybės narės⁽⁵⁸⁾ šiuo metu tariasi dėl praktinės jo taikymo tvarkos, o kitos toliau remiasi galiojančiais dvišaliais readmisijos susitarimais.

Žvelgiant į ateitį, AIS ir būsimas Migracijos ir prieglobsčio pakto priemonių taikymas gerokai sustiprins struktūrines sąlygas, kad vidaus sienų kontrolė būtų palaipsniui panaikinta. Abi iniciatyvos valstybėms narėms suteiks operacinių priemonių migracijos ir

⁽⁵⁵⁾European Commission, 'Temporary reintroduction of border control' (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/temporary-reintroduction-border-control_lt).

⁽⁵⁶⁾2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1717, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso, OL L, 2024/1717, 2024 6 20.

⁽⁵⁷⁾2023 m. lapkričio 23 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2024/268 dėl valstybių narių bendradarbiavimo atsižvelgiant į dideles grėsmes vidaus saugumui ir viešajai tvarkai erdvėje be vidaus sienų kontrolės, OL L, 2024/268, 2024 1 17.

⁽⁵⁸⁾Šengeno *acquis* taikymo Austrijoje, Rumunijoje ir Slovėnijoje vertinimai patvirtina, kad derybos dėl jo įgyvendinimo dar nepradėtos.

saugumo spaudimui prie jų išorės sienų valdyti ir kovoti su neteisėtu judėjimu Šengeno erdvėje.

Komisija tebėra įsipareigojusi laikytis laisvo judėjimo ir saugumo principų visoje Šengeno erdvėje ir netrukus paskelbs nuomones, kaip nustatyta peržiūrėtame Šengeno sienų kodekse.

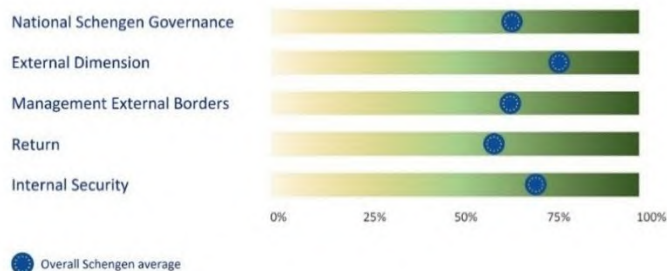
3. KONSOLIDAVIMO IR TVARAUS ĮGYVENDINIMO PAGRINDAS. ŠENGENO ERDVĖS VALDYMAS

Ankstesniuose Šengeno integracijos etapuose sistema iš esmės galėjo veikti per nusistovėjusias procedūras, praktinį bendradarbiavimą ir tvirtą valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo prezumpciją. Todėl Šengeno erdvės valdymas, apimantis visas sritis ir sudarantis sąlygas Šengeno erdvės veikimui, paprastai atliko pagalbinį, o ne pagrindinį vaidmenį, be to, kasdienis valdymas labiau priklausė nuo neoficialaus koordinavimo, o ne nuo bendros tvirtos politinės sistemos.

Šis kontekstas iš esmės pasikeitė. Šiandien Šengeno erdvės aplinka yra daug kompleksiškesnė ir sudėtingesnė, jai būdingas geopolitinis nestabilumas, naujos grėsmės saugumui ir technologiniai trikdžiai. Šiomis aplinkybėmis Šengeno erdvės veiksmingumas ir nuoseklumas nebegali būti daugiausia grindžiami neoficialiais susitarimais. Kaip pripažįstama Šengeno deklaracijoje⁽⁵⁹⁾, norint dabartinėmis sąlygomis sustiprinti Šengeno erdvę, būtinas struktūriškesnis, kolektyviškesnis ir labiau politiniu lygmeniu įtvirtintas valdymas, kuris padėtų užtikrinti aiškumą, koordinavimą ir bendrą strateginę kryptį. Todėl **nacionalinio Šengeno erdvės valdymo stiprinimas** yra pagrindinė sąlyga siekiant užtikrinti, kad Šengeno erdvė būtų parengta veiksmingai reaguoti tiek į dabartinius, tiek į būsimus iššūkius.

3.1 Šengeno erdvės valdymo stiprinimas

2025 m. Šengeno rezultatų suvestinėje⁽⁶⁰⁾ pateikiamas nevienareikšmiškas vaizdas to, kaip valstybės narės prisideda prie Šengeno erdvės veikimo.

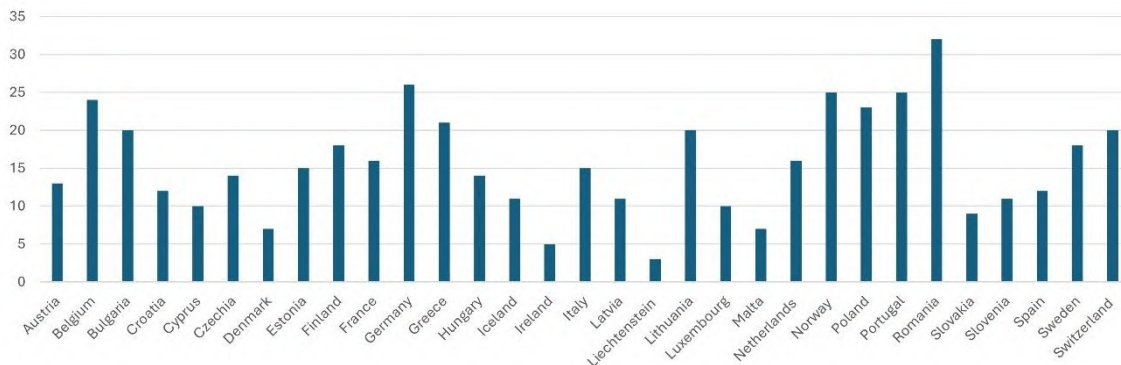
2025 m. gruodžio mėn. apibendrintų rezultatų suvestinė

Nors pažanga akivaizdi daugelyje sričių, vis dar esama skirtumų, dėl kurių atsiranda veiklos ir saugumo spragų. Kai įsipareigojimų nesilaikoma nuosekliai, kartu gali būti pakenkta valstybių narių tarpusavio pasitikėjimui, o tai gali daryti poveikį Šengeno erdvės

⁽⁵⁹⁾2025 m. birželio 12 d. Taryba priėmė Šengeno deklaraciją, kurioje dar kartą patvirtintas valstybių narių įsipareigojimas išsaugoti Šengeno erdvės vientisumą; Europos Sąjungos Taryba, 2025 m. birželio 12 d. priimta *Šengeno deklaracija* (<https://www.consilium.europa.eu/media/gjrnbywx/st10068en25.pdf>).

⁽⁶⁰⁾Bendroje Šengeno rezultatų suvestinėje vertinama ir parodoma, kaip visos Šengeno valstybės narės įgyvendina rekomendacijas, pateiktas atlikus Šengeno vertinimus. Laikantis metodikos, dėl kurios su valstybėmis narėmis susitarta 2023 m. gruodžio mėn., suvestinės struktūra remiasi šešiomis politikos sritimis, pagal kurias įvertinami pagrindiniai veiksmingo Šengeno erdvės veikimo aspektai. Remiantis atskiromis Šengeno rezultatų suvestinėmis, kuriose valstybėms narėms priskiriami rekomendacijų įgyvendinimo lygio balai, vizualizacija parodo bendrą vidutinį balą pagal kiekvieną aspektą visoje Šengeno erdvėje.

kolektyvinei stiprybei ir vienybei⁽⁶¹⁾. Kaip ir ankstesniais metais, 2025 m. Šengeno vertinimo ir stebėsenos mechanizmas labai padėjo nustatyti tobulintinas sritis ir skatinti valstybių narių bendros atsakomybės kultūrą. Šis mechanizmas, kuriame dalyvauja daugiau kaip 500 ekspertų iš visų Šengeno valstybių, sudaro sąlygas veiksmingai ir laiku nustatyti trūkumus, taip pat geriausią praktiką ir novatoriškus sprendimus. Ši geriausia praktika įtraukta į specialų kompendiumą⁽⁶²⁾, kuriame gali būti pateikta naudingų sprendimų ir kuris gali būti įkvėpimo šaltinis valstybėms narėms.

Atrinktų ekspertų skaičius pagal valstybes nares 2026 m.

Vykdamas 2025 m. vertinimo veiklą⁽⁶³⁾, įskaitant tikslią stebėsenos veiklą⁽⁶⁴⁾ ir neseniai pradėtą dialogą Šengeno stebėsenos klausimais⁽⁶⁵⁾, pabrėžta, kad valstybės narės turi stiprinti savo nacionalines Šengeno valdymo sistemas ir užtikrinti veiksmingą koordinavimą, aiškų strateginį planavimą ir visišką nacionalinių prioritetų, veiklos poreikių ir ES finansavimo suderinimą. Šie procesai sustiprino kasdienį Šengeno erdvės įgyvendinimo procesą; prie to prisidėjo tęstinis keitimasis informacija su Šengeno koordinatoriumi⁽⁶⁶⁾.

Kai kurios valstybės narės šioje srityje padarė didelę pažangą – dvylika valstybių narių⁽⁶⁷⁾ paskyrė nacionalinius Šengeno koordinаторius. Be to, **Rumunijos pirmasis periodinis Šengeno vertinimas** po jos visiško integravimo į Šengeno erdvę atskleidė sustiprinto visapusiško nacionalinio Šengeno valdymo modelio, kuriuo užtikrinamas aukštas pasirengimo lygis integruojant institucinius susitarimus, strateginį planavimą,

⁽⁶¹⁾ Kad Šengeno vertinimo ir stebėsenos mechanizmas gerai veiktų, būtina laiku teikti kokybiškas ataskaitas apie priemones, kurių imtasi vertinimo metu nustatytiems trūkumams pašalinti.

⁽⁶²⁾ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, 2026 m. *Geriausios praktikos, nustatytos taikant Šengeno vertinimo ir stebėsenos mechanizmą, kompendiumas*.

⁽⁶³⁾ 2025 m. Komisija įgyvendino metinę vertinimo programą, pagal kurią parengtos Bulgarijos, Austrijos, Rumunijos, Slovėnijos ir Šveicarijos Šengeno šalių ataskaitos, kurios netrukus bus priimtos. European Commission, 'Schengen evaluation and monitoring' (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/schengen-governance/schengen-evaluation-and-monitoring_lt).

⁽⁶⁴⁾ Graikijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir Kipre.

⁽⁶⁵⁾ Siekiant sustiprinti Šengeno standartų įgyvendinimo valstybėse narėse vertinimo ir stebėsenos procesą, per šį dialogą visų pirma siekiama skatinti įsipareigojimą ir gerinti nacionalinį Šengeno valdymą: rengiamos struktūrizuotos diskusijos, kurioms vadovauja šalių koordinatoriai, sprendžiami pagrindiniai uždaviniai, užtikrinama, kad būtų laiku teikiamos ataskaitos ir imamasi tolesnių veiksmų dėl rekomendacijų, taip pat sudaromos palankesnės sąlygos techniniams mainams siekiant spręsti ilgalaikes problemas.

⁽⁶⁶⁾ Šios pastangos taip pat sudarė sąlygas Komisijai įvertinti valstybių narių padarytą pažangą. Remdamasi naujausiais valstybių narių pateiktų tolesnių veiksmų ataskaitų vertinimais, Komisija šių ataskaitų pagrindu laiko, kad Liuksemburgo, Portugalijos ir Švedijos veiksmų planai vizų politikos srityje yra užbaigti, kaip numatyta Šengeno vertinimo ir stebėsenos mechanizmo reglamento 21 straipsnio 3 dalyje.

⁽⁶⁷⁾ Belgija, Bulgarija, Čekija, Prancūzija, Kroatija, Kipras, Latvija, Lietuva, Austrija, Portugalija, Rumunija ir Suomija.

nacionalinius kokybės kontrolės mechanizmus ir politinį bei veiklos koordinavimą, rezultatus.

Nepaisant šios pažangos, kelioms valstybėms narėms vis dar kyla didelių sunkumų veiksmingai įgyvendinti Šengeno erdvės valdymą. Šengeno valdymo sistemos tebėra susiskaidžiusios, atsakomybė paskirstyta kelioms institucijoms ir nėra aiškios centrinės koordinavimo funkcijos. Tai atspindi platesnę tendenciją, kai Šengeno erdvės įgyvendinimas ir toliau valdomas taikant izoliuotas nacionalines priemones, neužtikrinant pakankamo kompetencijos, koordinavimo ir priežiūros funkcijų integravimo.

Veiksmingas Šengeno erdvės valdymas prasideda nuo **tvirtų nacionalinių valdymo struktūrų**, pasinaudojant pastangomis, kurių jau imtasi Europos integruoto sienų valdymo srityje⁽⁶⁸⁾. Pažangiausi nacionaliniai valdymo modeliai turi keturis pagrindinius elementus. Pirma, būtinas **koordinuotas požiūris** į nacionalinį Šengeno erdvės valdymą; jį taikant reikia nustatyti ir susieti visus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus, aiškiai apibrėžti vaidmenis ir atsakomybę politiniu, administraciniu ir veiklos lygmenimis, nustatyti oficialius koordinavimo mechanizmus ir paskirti nacionalinį Šengeno koordinatorių, turintį pakankamus priežiūros įgaliojimus. Antra, reikalinga **išsami strateginė sistema**, kad būtų nustatyta nuosekli Šengeno erdvės veikimo vidutinės trukmės ir ilgalaikė vizija, grindžiama esamomis sektorių strategijomis. Trečia, norint pasiekti realių rezultatų, būtina **nuosekli tolesnės veiklos vizija**, pagal kurią strateginių tikslų pagrindu būtų parengtos konkrečios priemonės su aiškiais terminais, priskirta atsakomybė ir tinkamais ištekliais, užtikrinančiais struktūrizuotą įgyvendinimą. Galiausiai, tvirtą nacionalinį valdymą būtina papildyti **tinkamais pajėgumais**, kad būtų galima veiksmingai įgyvendinti Šengeno įsipareigojimus. Imdamosi šių veiksmų, valstybės narės gali užtikrinti veiksmingą nacionalinę atsakomybę ir sustiprinti Šengeno nuoseklumą ES lygmeniu.

Tai susiję ne tik su atskiroms šalims rūpimais klausimais, nes Šengeno erdvės stiprumas priklauso nuo kiekvienos valstybės narės atsakomybės vienos kitų atžvilgiu. Tikroji vertinimų vertė susijusi su jų gebėjimu gautos informacijos pagrindu parengti bendras Europos lygmens išvadas. 2026 m. Komisija toliau remis valstybių narių pastangas stiprinti Šengeno erdvės valdymą ir taikys Šengeno vertinimo bei stebėsenos mechanizmą, be kita ko, vykdydama vertinimo veiklą Vokietijoje, Belgijoje, Nyderlanduose ir Lichtenšteine⁽⁶⁹⁾. Valstybėms narėms taip pat bus teikiamos gairės ir ištekliai jų nacionalinėms valdymo sistemoms stiprinti, taip pat finansinė parama pagal specialų kvietimą teikti pasiūlymus dėl Sienų valdymo ir vizų priemonės.

3.2 Šengeno reikalavimų įgyvendinimas skiriant tikslinį ES finansavimą

Nacionalinio Šengeno erdvės valdymo stiprinimas turėtų būti neatsiejamas nuo strateginio ES finansavimo naudojimo. Tai ypač svarbu rengiantis kitai 2028–2034 m. daugiametei finansinei programai. Nors dėl šio pasiūlymo dar turi susitarti Europos Parlamentas ir Taryba, Komisijos pasiūlyme dėl Šengeno iniciatyvų finansavimo pagal šią sistemą daugiau dėmesio skiriama veiklos rezultatams ir strateginiam ES finansavimo naudojimui. Atsižvelgiant į tai, **ES finansavimas** padės koordinuotai ir tikslingai remti nacionalinį Šengeno erdvės valdymą ir veiksmus, visapusiškai suderintus su strateginiais prioritetais, nustatytais atliekant Šengeno vertinimus.

⁽⁶⁸⁾ Europos integruoto sienų valdymo tikslas – užtikrinti nuoseklų ir koordinuotą ES išorės sienų valdymą vykdant bendras operacijas, naudojantis bendrais ištekliais ir įgyvendinant strateginę partnerystę.

⁽⁶⁹⁾ European Commission, ‘Schengen Evaluation and Monitoring – Migration and Home Affairs’, (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/schengen-governance/schengen-evaluation-and-monitoring_lt).

Tęsiant kitos DFP parengiamąjį procesą, labai svarbu susieti Šengeno vertinimuose nustatytas struktūrines reformas ir 2026–2027 m. ciklui nustatytus Šengeno bendruosius prioritetus su ES finansavimo programavimu vidaus reikalų srityje įgyvendinant nacionalinius ir regioninius partnerystės planus, kad ES tikslai būtų perkelti į nacionalines investicijų ir reformų darbotvarkes.

3.3 Šengeno erdvės kūrimo užbaigimas ir plėtra

Šengeno erdvė yra sumanyta kaip bendra sistema, kurios bendros taisyklės, standartai ir atsakomybė vienodai taikomi visose dalyvaujančiose valstybėse narėse.

Vis sudėtingesnėmis geopolitinėmis aplinkybėmis **Kipras** išskirtinai prisideda prie bendro informuotumo apie riziką ir galimybes regione stiprinimo, o kartu dalijasi patirtimi, kuri padeda stiprinti kolektyvinius pajėgumus sienų, migracijos ir saugumo klausimais. Atsižvelgdama į tai, 2025 m. gruodžio mėn. Komisija ėmėsi Šengeno stebėsenos veiksmų, kad įvertintų Kipro pasirengimo būklę ir paremtų tolesnius veiksmus siekiant visiško šalies prisijungimo prie Šengeno erdvės. 2025 m. padaryta didelė pažanga – Kipro valdžios institucijos įgyvendino svarbias reformas ir priemones, atitinkančias aukščiausius Šengeno standartus. **Airija** toliau siekė parodyti, kad yra pasirengusi visapusiškai taikyti Šengeno sistemos dalis, susijusias su Šengeno erdvės vidaus saugumu.

Taip pat būtina toliau stiprinti struktūrinį bendradarbiavimą su plėtros partneriais. **ES šalys kandidatės yra Šengeno šalys kandidatės**, todėl labai svarbu užtikrinti, kad Šengeno parengtis būtų sistemingai integruojama į stojimo į ES procesą. Pirmasis žingsnis siekiant narystės Šengeno erdvėje – patikimų Šengeno valdymo sistemų sukūrimas nacionaliniu lygmeniu. Todėl Komisija jau **sustiprino bendradarbiavimą su plėtros šalimis**. 2026 m. vasario mėn. Komisija kartu su FRONTEx ir valstybių narių ekspertais surengė pirmąją informuotumo apie Šengeno valdymą didinimo sesiją plėtros šalims. Šiame Juodkalnijoje vykusiame renginyje pateiktos praktinės veiksmingų nacionalinių koordinavimo struktūrų kūrimo gairės. Per šį renginį taip pat patvirtintas didelis plėtros šalių susidomėjimas ir pabrėžta ankstyvo struktūrinio pasirengimo pridėtinė vertė. Be to, derybose vis daugiau dėmesio skiriama ankstyvam pasirengimui taikyti Šengeno *acquis*, atidžiai stebimas Šengeno veiksmų planų rengimas ir įgyvendinimas plėtros šalyse partnerėse ir teikiama konkrečioms šalims skirta techninė pagalba siekiant šiame procese remti šalis kandidates.

4 TOLESNI VEIKSMAI

Įtvirtinus pasiekimus ir pašalinus visas likusias spragas Šengeno erdvėje bus užtikrintas budrumas ir gera parengtis, nes sparčiai kintančios geopolitinės sąlygos galėtų daryti didelį poveikį migracijos ir saugumo dinamikai. Komisija prašo Šengeno tarybos patvirtinti toliau išvardytus 2026–2027 m. ciklo prioritetus kitame posėdyje, kuris vyks 2026 m. birželio mėn.

2026–2027 m. Šengeno ciklo prioritetingi įgyvendinimo veiksmai

1. Paremti Šengeno erdvės išorės aspektą

ES lygmeniu:

- pasiūlyti **peržiūrėti Vizų kodeksą** nustatant tikslines priemones ES saugumui stiprinti;
- didinti **ES konkurencingumą pasaulyje** toliau plėtojant abipusiškai naudingą partnerystę su pagrindinėmis šalimis, siekiant pritraukti specialistų inovacijoms diegti.

2. Užtikrinti integruotą išorės sienų valdymą, kad Šengeno erdvė būtų saugi

Nacionaliniu lygmeniu Šengeno šalys turi:

- spartinti procedūrų **skaitmeninimą** ir didelės apimties IT sistemų kūrimą, įskaitant jų sąveikumą; toliau veiksmingai įgyvendinti atvykimo ir išvykimo sistemą visuose sienos perėjimo punktuose, be kita ko, tinkamai diegti visas funkcijas, trumpinti tvarkymo laiką, didinti automatizuotų sprendimų prie sienų skaičių ir gerinti registravimą bei biometrinių duomenų kokybę; užtikrinti tinkamą pasirengimą ETIAS veikimo pradžiai, atliekant tinkamus bandymus ir skiriant reikiamus išteklius;
- toliau gerinti **patikrinimų kertant sieną kokybę ir veiksmingumą**, visapusiškai naudojantis esamomis sistemomis ir jų sąveikumu, taip pat toliau plėtojant nacionalinius sienų stebėjimo pajėgumus, įskaitant mokymo ir infrastruktūros srityse;
- konsoliduoti faktais ir analitine informacija grindžiamą politikos formavimą ir taip užtikrinti aukšto lygio **informuotumą apie padėtį** ir išsamų grėsmių bei kylančių iššūkių supratimą;
- užtikrinti veiksmingą **Tikrinimo reglamento** įgyvendinimą skiriant išteklių ir pajėgumų, be kita ko, sukuriant nepriklausomą stebėsenos mechanizmą;
- stiprinti ir toliau plėtoti **nenumatytų atvejų planavimą**, kad būtų padidinti reagavimo pajėgumai krizinėse situacijose ir užtikrintas geresnis pasirengimas skatinant labiau europinį požiūrį.

3. Užtikrinti gražinimo sistemos veiksmingumą

Nacionaliniu lygmeniu Šengeno šalys turi:

- užtikrinti veiksmingą **grąžinimo pasienio procedūros** įgyvendinimą;
- stiprinti būtinus **operacinius pajėgumus ir priemones** gražinimo ir reintegracijos procesui remti, įskaitant pakankamus gražinimo procedūrų pajėgumus, taip pat modernizuoti priemones ir sistemas, pavyzdžiui, gražinimo bylų valdymą, ir visapusiškai naudotis Šengeno informacinės sistemos funkcijomis;
- pasinaudoti **FRONTEX parama** ir aktyviai spręsti problemas, susijusias su gražinimo specialistų siuntimo poreikių tenkinimu.

4. Konsoliduoti bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje veiklos sistemą

ES lygmeniu:

- paspartinti **neoficialios tarpvalstybinio operatyvinio teisėsaugos bendradarbiavimo ekspertų grupės** darbą sprendžiant bendrų operacijų, tarpvalstybinio stebėjimo ir saugių ryšių klausimus;
- su visomis valstybėmis narėmis, kurios yra susijusios su vidaus sienų kontrole arba kurioms ji daro poveikį, tęsti **struktūrinį dialogą, kuriam palankesnes sąlygas sudaro Šengeno koordinatorius**, siekiant laipsniškai panaikinti kontrolę.

Nacionaliniu lygmeniu Šengeno šalys turi:

- užbaigti Keitimosi informacija direktyvos teisinį ir praktinį įgyvendinimą, be kita ko, pasitelkdamas visapusiškai veikiančius **bendrus informacinius**

punktus ir skatindamos **sisteminę naudojimąsi Europolo informacinėmis sistemomis**, pavyzdžiui, SIENA;

- visapusiškai naudotis visomis **patobulintomis** Šengeno informacinės sistemos **funkcijomis**;
- patenkinti **žmoniškųjų išteklių ir techninių pajėgumų poreikius (įskaitant mokymo ir skaitmeninės infrastruktūros)**, kad jie atitiktų veiklos poreikius;
- **kuo geriau pasinaudoti** visomis **peržiūrėtu Šengeno sienų kodeksu** numatytais priemonėmis, kad būtų laipsniškai panaikinta vidaus sienų kontrolė; gilinti regioninio bendradarbiavimo iniciatyvas ir stiprinti bendrus operacinius pajėgumus **plečiant teisėsaugos bendradarbiavimo sistemas**.

5. Stiprinti Šengeno erdvės valdymą

ES lygmeniu:

- užtikrinti šioje ataskaitoje nustatytų laimėjimų ir prioritetų įgyvendinimo konsolidavimą, be kita ko, **sisteningiau diskutuojant dėl konkrečių šalių** ir skiriant strateginę finansavimą pagal kitą DFP;
- užbaigti **Kipro** prisijungimą prie Šengeno erdvės;
- užbaigti būtinas procedūras, kad būtų visiškai įgyvendintos Šengeno taisyklės, susijusios su vidaus saugumu **Airijoje**;
- toliau aktyviai bendradarbiauti su **plėtros šalimis**.

Nacionaliniu lygmeniu Šengeno šalys turi:

- **stiprinti nacionalines Šengeno valdymo sistemas**, remiantis pažangiais nacionaliniais valdymo modeliais ir prižiūrint paskirtam **nacionaliniam Šengeno koordinatoriui**.